

D I C T U M

B I U L E T Y N F U N D A C J I „ Q U O M O D O ”
Im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

S E N T E N C J E

Vol. IX listopad 2010 wydanie cyfrowe jako @-biuletyn w formacie PDF

Czyniąc - zastanawiam się, czy to jest dobre dla Polski.

Adam Chętnik

MMX

Adam Chętnik (1895-1967) - urodził się 20 grudnia 1895 r. w Nowogrodzie nad Narwią, małym miasteczku na Ziemi Łomżyńskiej, w rodzinie rolniczo-rzemieślniczej. Patriotyczna atmosfera domu rodzinnego miała decydujący wpływ na ukształtowanie się osobowości młodego Adama, który od najmłodszych lat życia uczestniczył w pracy zarobkowej swojego ojca. Brał też aktywny udział w pracy społeczno-kulturalnej na rzecz swojego środowiska. Adam Chętnik w Nowogrodzie ukończył szkołę początkową, następnie uczęszczał do czteroletniego gimnazjum w Łomży. Równocześnie prowadził tajne nauczanie czytania, pisania, historii Polski w pobliskich wioskach. **Z własnych oszczędności i składek młodzieży założył w 1903 roku pierwszą polską bibliotekę w Nowogrodzie.**

W wieku 23 lat Adam Chętnik ukończył w Warszawie kursy pedagogiczne i po złożeniu w Petersburgu egzaminu nauczycielskiego kontynuował w Warszawie studia na wyższych Kursach Naukowych. Od 1912 roku wydawał pismo dla młodzieży wiejskiej pt. „Drużyna”, które z przerwami wychodziło przez 12 lat. Wydawał też „Bibliotekę Drużyny” - składały się na nią osobne książeczki o tematyce krajoznawczej, etnograficznej i historycznej. W ramach tej serii drukował także podręczniki dla teatrów amatorskich i organizacji młodzieży wiejskiej.

Zajął się budową pomnika Stacha Konwy (bohatera kurpiowskiego) w Lesie Jednaczewskim, wydawał pismo dla Kurpiów "Gość Puszczański" oraz dla Kurpiów i Mazurów - "Goniec Pograniczny".

W okresie I wojny światowej prowadził ożywioną działalność społeczno-polityczną na Kurpiowszczyźnie i na pograniczu kurpiowsko-mazurskim. Działał w Komitecie Mazurskim i w Związku Ludowym Mazurskim. W okresie poprzedzającym plebiscyt na Warmii i Mazurach, brał udział w pracach Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego. **W pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości był Posłem Ziemi Łomżyńskiej na Sejm.**

W latach 1925-1926 wycofał się z działalności politycznej. Poświęcił się pracy naukowej i organizacyjnej przy zakładaniu muzeów oraz przygotowywaniu wystaw etnograficznych. Zamiłowanie do zbieractwa Chętnik przejawiał od lat młodzieńczych. Zbierał właściwie wszystko. W starociach widział historię i tradycję Kurpi. Część własnych zbiorów jeszcze przed I wojną światową przekazał do tworzących się wówczas dwóch muzeów regionalnych w Ostrołęce i Łomży. Niestety, w czasie wojny zbiory uległy rozproszeniu i zniszczeniu. **Dlatego w roku 1927, po kilku latach przygotowań, otwiera wraz z żoną w Nowogrodzie nad Narwią Muzeum Kurpiowskie na wolnym powietrzu.** Było to drugie w Polsce muzeum tego typu (pierwsze było na Pomorzu). Jak pisze Chętnik powstało tu całe osiedle nad zadrzewionym, własnym (1/4 ha) placu, z budynkiem, magazynami, starą pasieką, dawnymi kapliczkami, altanami, zielenią drzew i krzewów, ze wspaniałym widokiem na dolinę Narwi okoliczne wioski kurpiowskie.

Pogłębiając swoją wiedzę etnograficzną, Adam Chętnik studiował muzealnictwo, etnografię, etnologię na Uniwersytecie Warszawskim. Odbýwał również liczne podróże zagraniczne. Zwiedził Rumunię, Czechosłowację, Bułgarię, Turcję, Finlandię i Szwecję.

Podczas drugiej wojny światowej cały jego dorobek - ośrodek muzealny i naukowy w Nowogrodzie uległ zniszczeniu. Chętnik musiał opuścić Nowogród i ukrywać się przed okupantem. W tym czasie uczył na tajne wykłady uniwersyteckie. W roku 1946 doktoryzował się z tematu „Pożywienie Kurpiów, jadło i napoje zwykłe, obrzędowe i głodowe”. Po wojnie podjął pracę nad odbudową placówki muzealnej. Wznowił działalność Stacji Naukowo-Badawczej Narwi Środkowej, przenosząc jej siedzibę z Nowogrodu do Łomży. **Tu również zorganizował Muzeum Regionalne, które zostało otwarte w roku 1948.** Po przejściu na emeryturę w 1958 roku na stałe przeniósł się do Nowogrodu, by jeszcze raz rozpocząć tu odbudowę Muzeum Kurpiowskiego. Po kilku latach w 1963 r. otwarto dział bartniczy, później także rolniczy. Został rzeczoznawcą do spraw regionu kurpiowsko-łomżyńskiego przy muzeum w Łomży i Nowogrodzie. Oprócz prac z zakresu muzealnictwa, krajoznawstwa, publikował również liczne utwory literackie, tematem zaczerpnięte

z życia regionu poetyckie. Był niezmordowanym badaczem i piewą kultury kurpiowskiej. Już w 1923 r. odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta i Złotym Krzyżem Zasługi, a w 1966 r. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za zasługi dla muzealnictwa regionalnego.

Zmarł 29 maja 1967 roku i został pochowany na cmentarzu w rodzinnym Nowogrodzie. Nagrobek stanowią: niewielki głaz i duży pień bartny.

Źródło: http://www.wrotapodlasia.pl/pl/region/historia/podlasianina_portret_wlasny/ek_chetnik.htm

Więcej: http://pl.wikipedia.org/wiki/Adam_Chętnik

Można nas wesprzeć:

Nasze konto bankowe: PNB Paribas Bank O/Poznań nr 81 1600 1084 0004 0501 7361 1001

Wydawnictwo
„WIENIAWA QUOMODO”

ISBN 978-83-926157-0-5

wydanie cyfrowe PDF
AD MMX

© 2010 Copyright: Fundacja im. Króla Stanisława Leszczyńskiego
„QUOMODO”

